

MY JSME LID PANELŮ•KOVŮ•

Státeda, 29 Áervenec 2020

První panelový byl postaven už po první světové válce v Nizozemsku, u nás k tomu došlo až v padesátých letech minulého století. Domy z prefabrikovaných panelů začaly nejvíce rozmach v 70. a 80. letech minulého století v zemích východního bloku. Byly sice rázně vysoké (táeba jen čtyři patra, nebo i dvacet), mohly být vysunuty až zapuštěně lodě, přesto vypadaly všechny skoro stejně.

Přítom první panelové domy, jež byly jen přitoplaň, byly zdobeny vřelijakými detaily, domovními znameními a arkádovými vchody. Ráznorodost se však záhy vytratila kvůli jejich masovému stavbě.

U nás bylo v letech 1953 až 1991 postaveno na 80 tisíc panelových (Á-tajčích 1,2 milionu bytů), z toho větce ne až polovina v 70. letech.

Za posledních dvacet let se panelové domy dočkaly masivních rekonstrukcí, jež prodloužily jejich životnost (z povodních asi 40 let) a jedví sá-dlížit, rozveselily rozličnými barvami fasád. Hlavní úpravou totiž bylo zateplení, včetně mána děevných oken za plastové a zasklávané balkoně, v interiérech pak zejména odstranění umakartových koupelen a toalet.

Panelová stavba, jež socialistické země poměrně rychle přejily bytové krize, se realizovala jako celá sá-dlížit na zelených loukách, ale jindy zaplavila i historická centra měst, například Benešov. Jiným pádem byl Most, kde historické centrum muselo ustoupit úhlu a na jeho místě vzniklo celé panelové město. Zachráněn byl jen gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie (ze 16. století), jenž byl v roce 1975 po kolejších přesunut o 841 metrů.

První pokusy s panelovými domy na eském území začala v roce 1940 firma Baťa, která experimentovala s montovanými domy z velkých tvřnic z betonu litých pá-mo na stavení. Během vřilky postavila několik takových pokusných dvojdomů. Po znárodnění firmy se vřvojové pracoví postupně přesunulo do šstavu montovaných staveb v Praze.

Ale první děm z celostáňnových panelů vyrostl ve Zlíně (tehdy Gottwaldově) v roce 1953 za pouhých čtyři má-sá-ce podle projektu architektů Hynka Adamce a Bohuměra Kuly a dostal označení G40 (Gottwaldov 40 bytů). U nás bylo v letech 1953 až 1991 postaveno na 80 tisíc panelových (Á-tajčích 1,2 milionu bytů), z toho větce ne až polovina v 70. letech.

Těž rok začala stavba panelových domů i v dalších Āeskoslovenska, včetně Prahy. První pražská panelová vyrostl v roce 1953 v Žblichích, ale následně v něm začali bydlet až o dva roky později. Jedním z nich byl i projektant domu, architekt Miloslav Wimmer, který použil systém skeletopanel, od něhož se vzápětí upustilo, mimo jiné proto, že se skelety i panely musely vyrábět pá-mo na místě. Na rozdíl od prvního zlínského

a další panelové měly ten obličej sedlovou střešou, ozdobnou křivkou a byty o ploše sto metrů čtverečních (později byly v panelových nejbližších třeškových pokojích byty o asi 60 metrech čtverečních).

Prvním panelovým měřím se stala Zelená liška v Praze 4, postavená v letech 1954 až 1955. Dnes zabírají panelové měřím asi šest procent rozlohy metropole a je v nich zhruba 200 tisíc bytů.

Největším je Jižní Město, kam se prvně nastěhovali v roce 1976 a dnes na něm žije asi 83 tisíc lidí. Jeho budování a život prvních obyvatel přeměnila v expresivní tragikomedii Panelstory z roku 1979 Věra Chytilová.

Zdroj: internet a osobní zážitky

Poknej a veselej den,

ANDREA